

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ГОРИЗОНТАЛЬНО ТА ВЕРТИКАЛЬНО ІНТЕГРОВАНИХ СТРУКТУРАХ

Кириченко О.І., здоб. ОС «магістр»

Науковий керівник – канд. екон. наук, доц **Л.В. Шовкун-Заблоцька**
Державний біотехнологічний університет

В даний час проведенням інноваційної діяльності займаються різноманітні компанії: від малих з порівняно вузькою спеціалізацією до великих із широким масштабом діяльності, що охоплює різноманітні сфери економіки. Організаційно-правова форма таких компаній також різноманітна: від індивідуального підприємництва до корпоративних структур. Очевидно, що в кожній компанії є свої специфічні особливості організації інноваційної діяльності. У зв'язку з цим цікавить питання виявлення взаємозв'язку між структурою управління компанією та формами організації інноваційної діяльності.

Класичне розуміння організаційної структури компанії полягає в тому, що організаційна структура - це структурування компанії на підрозділи, відділення, відділи, цехи, лабораторії, ділянки, групи з метою впорядкування управління, налагодження та взаємодії ланок, встановлення підпорядкованості та підпорядковане між ними відповідальності кожного з них.

Ми вважаємо, що завдання реструктуризації вітчизняних підприємств на сучасному етапі розвитку бізнес-середовища - зробити компанії конкурентоспроможними на світовому рівні за рахунок створення в їх структурі інноваційних підрозділів, основним завданням яких буде розробка та впровадження інновацій.

З.Я. Шацька за формами інтеграції підприємницькі структури поділяє на: горизонтально-інтегровані, вертикально-інтегровані, конгломератно-інтегровані і глобально-інтегровані підприємницькі структури [1]..

В своєму дослідженні ми надамо характеристику горизонтально-інтегрованим та вертикально-інтегрованим підприємницьким структурам.

Характерною тенденцією на даний момент можна назвати появу інтегрованих по вертикалі та горизонталі структур, що відрізняються взаємним «переливом» технологій, кваліфікованих кадрів та капіталу, здатних розвивати високотехнологічні виробництва за відносно невеликих витрат.

Вертикально інтегровані структури об'єднують підприємства, що знаходяться на різних рівнях єдиного технологічного ланцюжка. Вертикальна інтеграція є поєднанням технологічно самостійних виробничих, розподільних, збутових та інших економічних процесів у межах єдиної компанії. Наприклад, компанія може створити свою власну науково-дослідну організацію замість укладання контрактів на ринкових умовах із зовнішніми розробниками.

Нами пропонуються наступне визначення вертикальної інтеграції в інноваційній діяльності. Вертикальна інтеграція в інноваційній діяльності - це об'єднання у структурі вертикально-інтегрованої компанії підрозділів, що займаються інноваційною діяльністю у процесі спільного створення інноваційних продуктів, а також структур, які використовують їх у процесі впровадження результатів інноваційної діяльності.

Нами досліджено форми організації інноваційної діяльності у вертикально-інтегрованих структурах, виділено найбільш поширені їх форми та види, такі як фінансово-промислові групи, холдингові компанії, корпорації.

1. Фінансово-промислова група (ФПГ) - організаційна структура, що поєднує промислові підприємства, банки, торгові організації, пов'язані між собою єдиним технологічним циклом підвищення конкурентоспроможності товарів та послуг.

2. Транснаціональна корпорація (ТНК) - товариство з дочірніми фірмами та філіями у різних країнах.

3. Холдингова компанія - форма організації ФПГ, що передбачає створення материнської та дочірніх компаній, де перша володіє контрольним пакетом акцій дочірніх компаній.

4. Корпорація - добровільне об'єднання незалежних промислових підприємств, наукових, проектних, конструкторських та інших організацій з метою підвищення ефективності діяльності на основі колективного підприємництва.

Горизонтальна інтеграція пов'язує ряд фірм, які здійснюють подібні напрямки діяльності або виробляють аналогічну продукцію, використовуючи при цьому спільні виробничо-технологічні ресурси, що дозволяє підприємствам розширювати масштаби виробництва та мобільно розподіляти ресурси. На нашу думку, горизонтальна інтеграція в інноваційній діяльності - це об'єднання науково-технологічних підприємств у процесі створення інноваційних продуктів з виділенням структури, що координує спільну діяльність підприємств.

Одним із яскравих прикладів горизонтальної інтеграції в інноваційній діяльності є технопарки, функціонування яких ґрунтується на комерціалізації науково-технічної діяльності та просуванні нововведень у сферу матеріального виробництва. Іншим видом горизонтальної інтеграції в інноваційній діяльності є технополіс. Технополіс є цілісною науково-виробничою структурою, створеною на базі окремого міста.

В процесі вищеприданого дослідження форм горизонтальної та вертикальної інтеграції в інноваційній діяльності нами була проведена їх систематизація, а саме у кожній формі інтеграції виділено вид інтегрованого по горизонталі або вертикалі інноваційного підрозділу, також у горизонтальній формі інтеграції виділено їх типи. Результати проведеної систематизації форм інтеграції інноваційної діяльності представлені у табл. 1.

Таблиця 1 - Форми вертикальної та горизонтальної інтеграції інноваційної діяльності

Горизонтальна інтеграція в інноваційній діяльності			Вертикальна інтеграція в інноваційній діяльності	
Форма	Тип	Види інноваційних підрозділів	Форма	Види інноваційних підрозділів
Технопарк	Технопарк при ЗВО	Науково-дослідні; проектно-конструкторські; проектно-технологічні організації	Фінансово-промислова група (ФПГ)	Компанії групи, які займаються інноваціями
	Технопарк при підприємстві		Холдингова компанія	Дочірні компанії, які займаються інноваціями
Технополіс	«Розмитий тип»	Науково-дослідні; проектно-конструкторські; проектно-технологічні організації	Корпорація, в т.ч. ТНК	Структурні підрозділи, які займаються інноваціями
	«Окреслений тип»			

Наведена класифікація організаційних форм вертикально- і горизонтально-інтегрованих структур не означає жорсткості в їх класифікації, навпаки, насправді всі ці форми дуже еластичні, накладаються одна на одну і взаємно переплетені, утворюючи симбіоз різних форм і видів діяльності інтегрованих підприємств.

Інформаційні джерела

1. Шацька З.Я. Інтеграційні форми підприємницьких структур в світовій економічній системі. *Ефективна економіка*. Електронне наукове фахове видання. 2019. №10 URL: <http://www.economy.nayka.com.ua>